

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Б.к. №	49-354-01-10
Дата	26.04.2023г.

ДО

Г-Н РОСЕН ЖЕЛЯЗКОВ

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ

НА 49-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

14⁴⁰
14/4

УВАЖАЕМИ Г-Н ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 71 от ПОДНС, внасяме Законопроект за изменение и допълнение на Закона за защита от домашното насилие, ведно с мотиви към него и предварителна оценка на въздействието.

Молим, така приложеният проект да бъде разпределен и разгледан по законоустановения ред.

2023 г.

Вносители:

Нармуш Шрозанов
Стою Став
Калин Качев
Михаил Камбан
Ренко Собруц
Игор Квасев
Радостин Василев
Иван Милев
Иванко Мирчев
Мартин Димитров
Йордан Терзиев
Венелин Неуба-Антова

Дойко Тодоров
Десислава Иванова
Росен Желязов
Емилерин Зеху-абс
Росица Киркова
Урмиса Терзиев
Радко
Ралица Тодорова
Деница Сазева
Татяна Петкова
Мариана Петкова

Николай Анисимов
Андрей Гуров
Мирошав Иванов
Камен Кочов
Христо Димитров
Кристина Петкова
Илиа Манаев
Петар Куманов
Деница Симеонова
Андрей Цеклов
Занеца Зезуца
Иван Димитров
Димитър Кайрков
Тамара Султанова
Иванко Умев
Николай Ризов
Иванко Петков
Симеон Делчев
Александър Сиднев
Георги Стоев
Иван Белев

Косицки Анастас
Христина Георгиева
Десислава Тачева
Георги Кръев
Мартин Харизанов
Марин Маринов
Младен Марков
Георги Георгиев
Крими Георгиев
Александър Кетков
Таня Неласкова
Меро Стаинов
Евгений Елевский
Александра Трпачева
Анна Александрова
Братислав Кичев
Красимир Митков
Занеца Ризов

ЗАКОН

за изменение и допълнение на Закона за защита от домашното насилие

(Обн., ДВ, бр. 27 от 2005 г.; изм. и доп., бр. 82 от 2006 г., бр. 102 от 2009 г., бр. 99 от 2010 г., бр. 50 от 2015 г. и бр. 24 и 101 от 2019 г.)

§ 1. Член 1 се изменя така:

„Чл. 1. (1) Този закон урежда:

1. правата на лицата, пострадали от домашното насилие;
2. мерките за защита от домашното насилие;
3. органите и механизмите за провеждане на държавната политика за превенция и защита от домашното насилие и взаимодействието между тях;
4. програмите за превенцията и специализираните услуги за предоставяне на защита, помощ и подкрепа на лица, пострадали от домашното насилие или в риск;
5. производството за налагане на мерки за защита от домашното насилие;
6. мерките за осигуряване на защита въз основа на Регламент (ЕС) № 606/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 12 юни 2013 г. относно взаимното признаване на мерки за осигуряване на защита по граждански дела (ОВ, L 181/4 от 29 юни 2013 г.).

(2) Държавата провежда последователна държавна политика в областта на домашното насилие чрез координиране, прилагане, наблюдение и оценка на политиките и мерките за предотвратяване и борба с домашното насилие.

(3) Мерките по този закон не изключват гражданската, административнонаказателната и наказателната отговорност на извършителя.”

§ 2. Създава се чл. 1а:

„Чл. 1а. Законът има за цел да даде бърза и ефективна защита и да осигури помощ и подкрепа на лица, пострадали от домашното насилие или в риск и да упражни превантивно и възпиращо действие върху извършителя на насилието.”

§ 3. В чл. 2 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 думата „емоционално“ и запетаята пред нея се заличават.
2. В ал. 2 думите „и емоционално“ се заличават.
3. Създава се ал. 3:

„(3) Актовете по ал. 1 и 2 може да се извършват чрез действие или бездействие.”

§ 4. В чл. 3 се правят следните изменения и допълнения:

1. В т. 8 думите „или приеман родител“ се заменят с „лице, на което са възложени грижи за детето, или лице, на което детето е поверено“ и пред тях се поставя запетая.

2. Точка 9 се изменя така:

„9. лице, което е роднина по права или по съребрена линия до четвърта степен включително, на лицето, с което се намира или е било във фактическо съпружеско съжителство;“.

3. Създава се т. 11:

„11. лице, което е съпруг или бивш съпруг на родителя.“

§ 5. В чл. 4 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 2:

„(2) По искане на пострадалото лице държавните и общинските органи, лечебните заведения и юридическите лица, които осъществяват дейност по превенция и защита от домашното насилие, са длъжни в срок до 24 часа да препратят до съответния районен съд молбата за образуване на производство по издаване на заповед за защита.“

2. Досегашните ал. 2 и 3 стават съответно ал. 3 и 4.

§ 6. Член 5 се изменя така:

„Чл. 5. (1) Мерките за защита от домашното насилие са:

1. задължаване на извършителя да се въздържа от извършване на домашно насилие;

2. отстраняване на извършителя от съвместно обитаваното жилище за срока, определен от съда;

3. забрана на извършителя да приближава пострадалото лице, жилището, местоработата и местата за социални контакти и отпих на пострадалото лице при условия и в срок, определени от съда;

4. забрана на извършителя да осъществява контакт с пострадалия под каквато и да е форма, включително по телефон, чрез електронна или обикновена поща и факс, както и чрез всякакви други средства и системи за комуникация при условия и в срок, определени от съда;

5. временно определяне местоживеенето на детето при пострадалия родител или при родителя, който не е извършил насилието, при условия и в срок, определени от съда, ако това не противоречи на интересите на детето;

6. задължаване на извършителя на насилието да посещава специализирани програми за преодоляване на агресията и справяне с гнева;

7. забрана за издаване на разрешение за придобиване, съхранение, носене и употреба на оръжие, на боеприпаси, на взривни вещества и на пиротехнически изделия

по Закона за оръжията, боеприпасите, взривните вещества и пиротехническите изделия или прекратяване на валидността на издадено разрешение за срок, определен от съда;

8. насочване на пострадалите лица за ползване на специализирани услуги за защита, помощ и подкрепа или програми за възстановяване;

9. насочване на пострадалите деца за ползване на специализирани услуги за защита, помощ и подкрепа на деца, жертви или свидетели на насилие.

(2) Мерките по ал. 1, т. 2, 3, 4, 5 и 7 се налагат за срок от 3 до 18 месеца при приспадане на срока на действие на мерките при издадена заповед за незабавна защита по чл. 18 и 19.

(3) В производство по този закон съдът извършва задължителна преценка за налагане на мярката по ал. 1, т. 5, когато пострадалият и извършителят имат дете.

(4) Съдът може да постанови като защитна мярка режимът на лични отношения между дете и родител, извършител на домашно насилие, който е определен по Семейния кодекс, да се осъществява за срока по ал. 2 в защитена среда, предоставена в специализирана услуга по този закон или осигурена от доставчик на социална услуга по настоящия адрес на детето или на друг адрес, на който то фактически пребивава, под надзор на психолог или социален работник.“

§ 7. Член 6 се отменя.

§ 8. Създават се глави първа „а“, първа „б“, първа „в“ и първа „г“:

„Глава първа „а“

Национален съвет за превенция и защита от домашното насилие

Чл. 6а. (1) Към Министерския съвет се създава Национален съвет за превенция и защита от домашното насилие, наричан по-нататък „Националният съвет“.

(2) Националният съвет е специализиран постоянно действащ колективен и консултативен орган за осъществяване на държавната политика по превенция и защита от домашното насилие чрез координация, наблюдение и оценка на политиките и мерките за предотвратяване и борба с домашното насилие.

(3) Председател на Националния съвет е заместник-министър председател, определен от Министерския съвет. Заместник-председател на Националния съвет е министърът на правосъдието.

(4) В състава на Националния съвет се включват министърът на вътрешните работи, министърът на труда и социалната политика, министърът на здравеопазването, министърът на образованието и науката, министърът на младежта и спорта, председателят на Държавната агенция за закрила на детето, изпълнителният директор на Агенцията за социално подпомагане, изпълнителният директор на Националното сдружение на общините в Република България.

(5) В състава на Националния съвет се включват представители на юридически лица с нестопанска цел, които осъществяват дейност по превенция и защита

от домашното насилие. Организациите, които представляват тези членове на Съвета, и свързаните с тях лица не могат да участват с проекти за финансиране по реда на чл. 6е, ал. 6 на този закон.

(6) В заседанията на Националния съвет по покана от председателя могат да участват омбудсманът на Република България, народни представители, представители на органите на съдебната власт, представители на академичните среди, представители на юридически лица и международни организации с представителства в страната, които извършват дейност по превенция и защита от домашното насилие, ръководители на други държавни органи, представители на органи на местното самоуправление и местната администрация, на професионални и граждански организации, други длъжностни лица и експерти.

(7) Административно-техническото, организационното, експертното и финансовото обслужване на Националния съвет се осъществява от администрацията на Министерския съвет.

(8) Министерският съвет приема правилник за устройството, организацията и дейността на Националния съвет.

(9) Условието и редът за избор на юридическите лица с нестопанска цел по ал. 5 се определят в правилника по ал. 8.

Чл. 66. (1) Националният съвет:

1. определя приоритетите в политиките в областта на превенцията и защитата от домашното насилие на пострадалите лица;

2. осъществява координация, мониторинг и оценка по отношение на изпълнението на политиките и мерките в областта на превенцията и защитата от домашното насилие;

3. разработва и актуализира координационен механизъм за помощ и подкрепа на лица, пострадали от домашно насилие, и го представя за приемане от Министерския съвет, следи за ефективното му функциониране и дава указания и препоръки по прилагането му;

4. разработва национална програма за превенция и защита от домашното насилие въз основа на определените приоритетни дейности за финансиране и я внася за приемане от Министерския съвет, като прави предложения за актуализирането ѝ при необходимост;

5. изисква и получава информация от държавни органи, юридически лица и други, които имат отношение към превенцията и защитата от домашното насилие;

6. създава и поддържа национална информационна система за случаите на домашно насилие, осъществени на територията на страната, или по отношение на български граждани в чужбина, които са потърсили помощ и подкрепа, и списък на юридическите лица, които осъществяват дейности по превенция и защита от домашното насилие по реда на този закон, при спазване на изискванията на Закона за защита на личните данни;

7. обобщава и анализира резултатите от изпълнението на политиките в областта на превенцията и защитата от домашното насилие и предлага мерки за повишаване на тяхната ефективност;

8. публикува и разпространява статистическа информация във връзка с домашното насилие при спазване на изискванията на Закона за статистиката и Закона за защита на личните данни;

9. организира провеждането на информационни, разяснителни и обучителни кампании по въпроси, свързани с домашното насилие;

10. разработва и актуализира проекти на стратегии, програми и планове в областта на превенцията и защитата от домашното насилие и следи и отчита тяхното изпълнение;

11. дава становища и прави предложения за изменение на действащи и за приемане на нови нормативни актове в областта на превенцията и защитата от домашното насилие;

12. разработва проекти на нормативни актове във връзка с превенцията и защитата от домашното насилие и ги внася в Министерския съвет чрез председателя на Националния съвет;

13. одобрява методически документи и указания и участва съвместно с други представители на организации, институции и съдебни органи в разработването на документи, свързани с оценката на риска по този закон;

14. осъществява международно сътрудничество с международни организации и институции с дейност в сферата на превенцията и защитата от домашното насилие, като обменя информация и добри практики;

15. одобрява процедурите по подбор на дейностите, финансирани по реда на чл. 6е, ал. 6 за превенция на домашното насилие и специализираните услуги за защита от домашното насилие и осъществява контрол за изпълнението на условията по договора за финансиране;

16. одобрява програмите за обучение на служители за изпълнение на функции във връзка с превенцията и защитата от домашното насилие;

17. поддържа и развива национална телефонна линия за помощ на лица, пострадали от домашното насилие или в риск, с единен хармонизиран телефонен номер;

18. извършва наблюдение и оценка на въздействието на мерките за превенция и защита от домашното насилие.

(2) Председателят на Националния съвет представя ежегоден доклад за дейността си пред Министерския съвет.

Глава първа „б“

Взаимодействие на Националния съвет с органи и организации

Чл. 6в. (1) За осъществяване на дейността по превенция и защита от домашното насилие Националният съвет взаимодейства с органите на изпълнителната власт, органите на съдебната власт, органите на местното самоуправление и местната администрация и юридическите лица, които работят по превенцията и защитата от домашното насилие.

(2) Взаимодействието по ал. 1 се осъществява чрез:

1. обмен на информация за идентифицираните случаи на насилие, оценката на риска, насочването към компетентните органи и/или организации, определянето на мерките за защита и подкрепа, молбите за защита от домашното насилие и по повод на изпълнението на мерките и /или

2. извършване на съвместни действия при превенцията и защитата от домашното насилие.

Чл. 6г. (1) Взаимодействието за защита, помощ и подкрепа на пострадалите от домашно насилие се осъществява при условията и по реда на координационен механизъм за помощ и подкрепа на лица, пострадали от домашно насилие.

(2) Координационният механизъм по ал. 1 урежда основните процедури на взаимодействие между органите на изпълнителната власт, органите на местното самоуправление и местната администрация и юридическите лица, които осъществяват дейности по превенция и защита от домашното насилие по реда на този закон. Взаимодействието се осъществява на следните етапи:

1. известяване и насочване:

а) идентифициране на случаите на насилие;

б) оценка на риска от гледна точка на живота и здравето на пострадалия с цел адекватно планиране на мерки за защита и за координиран отговор;

в) насочване за ползване на специализирани услуги;

2. определяне на мерки за закрила:

а) определяне на мерки за закрила при пряка и непосредствена опасност от домашно насилие;

б) определяне на мерки за закрила при риск;

3. мерки за дългосрочна подкрепа след прекратяване на насилието - социално включване:

а) психо-социално консултиране и психотерапевтична работа;

б) развиване на умения за реализация на пазара на труда и за реализиране в социалната среда;

в) социално консултиране, застъпничество и активна социална работа.

Глава първа „в“

Национална информационна система

Чл. 6д. (1) Националният съвет създава и поддържа Национална информационна система за превенция и защита от домашното насилие, в която се съхраняват данни за случаите на домашно насилие, осъществени на територията на страната, или по отношение на български граждани в чужбина, които са потърсили помощ и подкрепа, наричана по-нататък „Национална информационна система”.

(2) Националната информационна система по ал. 1 съдържа данни за:

1. актовете на домашно насилие;
2. данни за пострадалите лица и извършителите и взаимоотношенията между тях;
3. вид насилие – физическо, психическо, сексуално, икономическо, ограничаване на права и др.;
4. продължителност на насилието;
5. причинени вреди на пострадалото лице;
6. история на насилието;
7. подадени молби за издаване на заповед за защита, заповед за незабавна защита или искания на прокурора по реда на чл. 8, ал. 2;
8. наложените мерки по този закон, Закона за Министерството на вътрешните работи, Закона за закрила на детето и предоставените социални услуги по реда на Закона за социалните услуги по отношение на лица, пострадали от домашно насилие;
9. юридическите лица, които осъществяват дейности по превенция и защита от домашното насилие по реда на този закон;
10. информация за услугите, ползвани по реда на този закон.

(3) Националният съвет осигурява регистрирането, съхраняването и поддържането в актуално състояние на данните по ал. 2.

(4) Информацията, подлежаща на вписване в Националната информационна система, редът за събирането и предоставянето ѝ, организацията и функционирането на системата и нивото на достъп се определят с правилника за прилагане на закона.

(5) Органите на изпълнителната власт, съдебната власт, органите на местното самоуправление и местната администрация и юридическите лица, които осъществяват дейности по превенцията и защитата от домашното насилие по реда на този закон предоставят на Националния съвет необходимите данни по ал. 2 по ред, определен в правилника за прилагане на закона.

(6) Длъжностните лица от Министерството на вътрешните работи, от Агенцията за социално подпомагане, от Държавната агенция за закрила на детето и органите на съдебната власт имат право на достъп до данните в Националната информационна система.

Глава първа „Г“

Превенция и защита от домашното насилие

Чл. 6е. (1) Държавата създава условия за изпълнението на програми за превенция на домашното насилие и специализирани услуги за защита, помощ и подкрепа на лица, пострадали от домашно насилие или в риск.

(2) Органите на изпълнителната и съдебната власт и органите на местното самоуправление и местната администрация организират обучения на лицата, натоварени с дейности по този закон.

(3) Органите на изпълнителната власт, органите на местното самоуправление и местната администрация и юридическите лица, които работят за превенция и защита на лицата, пострадали от домашно насилие или в риск, по реда на този закон разработват, организират изпълнението и изпълняват програмите и услугите, предвидени в чл. 5, ал. 1, т. 6, 8 и 9.

(4) Министерският съвет приема тригодишна национална програма за превенция и защита от домашно насилие в срок до 31 март на съответната година.

(5) Средствата за финансиране на изпълнението на задълженията по националната програма по ал. 4 се определят на базата на средносрочни тригодишни финансови прогнози, изготвени от съответните органи на изпълнителната власт, имащи ангажименти към изпълнението на дейности от програмата.

(6) Със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година по бюджета на Министерския съвет се определят средства за финансиране на проекти на лицата по ал. 3, при условие че те осъществяват дейности по този закон, за разработване и изпълнение на:

1. програми за превенция от домашно насилие, които се отнасят:

а) до програми за работа с органите на съдебната власт и с органите на Министерството на вътрешните работи;

б) до обучение на лицата, които извършват превенцията и защитата по закона;

в) до мониторинг на прилагането на закона;

г) до подготовка и провеждане на информационни кампании, семинари и конференции.

2. специализирани услуги за предоставяне на защита, помощ и подкрепа на лица, пострадали от домашно насилие или в риск, които включват:

а) национална телефонна линия за помощ на лица, пострадали от домашно насилие или в риск;

б) социално, психологическо и правно консултиране и специализирани програми за възстановяване и/или защита на лица или деца, жертви на насилие или свидетели, в консултативен център;

в) социално, психологическо и правно консултиране и специализирани програми за възстановяване и/или защита на лица или деца, жертви на насилие или свидетели, в защитено жилище;

3. специализирани програми за преодоляване на агресията и справяне с гнева за извършители на домашно насилие, които програми включват социални и психологически консултации.

(7) Процедурите по избор на юридически лица, които осъществяват превенция от домашно насилие по реда на този закон, условията и редът за финансирането, отчитането и контролът по дейностите по превенция се определят в правилника за прилагане на закона при спазване на правилата за държавните помощи.

Чл. 6ж. (1) По реда на този закон на лице, пострадало от домашно насилие или в риск, се предоставят самостоятелно или като комплекс следните специализирани услуги за защита, помощ и подкрепа от домашно насилие:

1. национална телефонна линия за помощ на лица, пострадали от домашно насилие или в риск, с единен хармонизиран телефонен номер;
2. консултативен център за пострадали от домашно насилие;
3. защитено жилище.

(2) Специализираните услуги по ал. 1 се предоставят съобразно желанието и личния избор на лицата, пострадали от домашно насилие или в риск, и са безвъзмездни. Услугите се предоставят независимо дали пострадалите са изразили съгласие да сътрудничат за разкриване на извършителя на насилието.

(3) Ползването на специализираната услуга по ал. 1 не изключва ползване и на други услуги.

Чл. 6з. На лице, извършило домашно насилие, се предоставя специализирана програма за преодоляване на агресията и справяне с гнева. Програмата може да бъде част от комплекс за специализирани услуги или да се предоставя самостоятелно.

Чл. 6и. При ползване на специализирана услуга или програма по реда на този закон на лицата по чл. 6ж и чл. 6з се предоставя подходяща и навременна информация на разбираем за тях език.

Чл. 6к. Условията, редът и минималните стандарти за предоставяне на специализираните услуги и програми за защита от домашното насилие по реда на този закон, както и финансирането им и контролът се уреждат в правилника за прилагане на закона.”

§ 9. В чл. 7 накрая се поставя запетая и се добавя „районният съд, в чийто район е мястото на извършване на насилието, или друг адрес, на който пострадалото лице фактически пребивава към момента на подаване на молбата.“

§ 10. В чл. 8 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1 и в нея:

а) В т. 1 изразът “или е поставено под ограничено запрещение” ”

б) в т. 3 накрая се поставя запетая и се добавя „лицето, на което са възложени грижи за детето, или лицето, на което детето е поверено”;

в) точка 4 се изменя така:

„4. директора на дирекция „Социално подпомагане“, когато:

а) пострадалото лице е малолетно или непълнолетно;

б) пострадалото лице се намира в безпомощно състояние вследствие на тежко увреждане, заболяване или старост или е поставено под запрещение.”

2. Създават се ал. 2-4:

„(2) Когато пострадалият не може да се защити поради безпомощно състояние или зависимост от извършителя, производството може да се образува и по искане на прокурора.

(3) Когато пострадалото лице е малолетно, то се представлява в производството по този закон от адвокат, вписан в Регистъра за правна помощ на Националното бюро за правна помощ, определен от председателя на бюрото или от оправомощено от него длъжностно лице. Съдът незабавно отправя искане до Националното бюро за правна помощ за определяне на адвокат. Определеният адвокат незабавно пристъпва към изпълнение на задълженията си по предоставяне на правна помощ.

(4) Когато пострадалото лице е непълнолетно, поставено е под запрещение или е в безпомощно състояние вследствие на тежко увреждане, заболяване или старост, съдът може да предостави правна помощ по реда на ал. 3.”

§ 11. В чл. 9 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1:

а) точка 1 се изменя така:

„1. имената, единния граждански номер съответно личния номер на чужденец или друг идентификационен номер и дата на раждане на молителя; в случаите, в които лицето пребивава краткосрочно на територията на страната - и адрес, на който да бъде призван; по искане на молителя призоваването му може да се извърши чрез телефон, електронен адрес за връчване, телекс, факс или с телеграма;“

б) точка 2 се изменя така:

„2. имената и адреса, на който извършителят може да бъде призван, както и номера на телефона и факса му;“.

2. В ал. 2 думите „чл. 8, т. 2 и 4” се заменят с „чл. 8, ал. 1, т. 2-4 и ал. 2”.

3. В ал. 3 думите „чл. 8, т. 1 се заменят с „чл. 8, ал. 1, т. 1”.

4. Алинея 4 се изменя така:

„(4) Съдът служебно изисква за страните справки за съдимост и за наложени мерки по този закон и удостоверения дали се водят на психиатричен отчет.”

5. Създават се ал. 5-6:

„(5) Съдът извършва и справка за семейната и/или родствената връзка между страните.

(6) Съдът може да изисква служебно и други справки за целите на производството.”

§ 12. В чл. 10 се правят следните изменения и допълнения:

1. АLINEЯ 1 се изменя така:

„(1) Молбата се подава в срок до шест месеца от акта на домашно насилие.”

2. Създава се нова ал. 2:

„(2) Срокът по ал. 1 не се смята за пропуснат, когато молбата до съда е подадена чрез общината, кметството или органите на Министерството на вътрешните работи.”

3. Досегашната ал. 2 става ал. 3.

§ 13. В чл. 11, ал. 3 думите „лица, поставени под запрещение, или лица с увреждания” се заменят с „лица, които са в безпомощно състояние вследствие на тежко увреждане, заболяване или старост или са поставени под запрещение”.

§ 14. В раздел I на глава втора се създава чл. 11а:

„Чл. 11а. Когато производството се образува по искане на прокурора, се прилагат чл. 9-11.”

§ 15. В чл. 12, ал. 2 думите „чл. 8, т. 2 и 4” се заменят с „чл. 8, ал. 1, т. 2-4 и ал. 2”.

§ 16. В чл. 13 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 накрая се поставя запетая и се добавя „като съдът събира доказателства и по своя инициатива”.

2. В ал. 2, т. 1 след думата „докладите” се поставя запетая и се добавя „оценката на риска”, а след думите „дирекциите „Социално подпомагане” се добавя „от Министерството на вътрешните работи”.

3. В ал. 2 т. 2 се изменя така:

„2. документите, издадени от доставчици на специализирани услуги за защита от домашното насилие.”

4. В ал. 3 след думата „доказателства” се добавя „за конкретни факти и обстоятелства”.

§ 17. В чл. 14, ал. 1 след думите „другите държавни органи” се поставя запетая и се добавя „както и лицата, посочени в чл. 13, ал. 2, т. 1 и 2” и се поставя запетая.

§ 18. Член 15 се изменя така:

„Чл. 15. (1) В заседанието за разглеждане на молбата съдът не приканва страните към спогодба и не ги напътва към медиация.

(2) При разглеждане на делото и постановяване на решението съдът взема предвид и актовете на насилие, извършени преди срока по чл. 10, ал. 1, ако има доказателства за тях, с цел индивидуализация на мерките за защита по чл. 5, ал. 1.

(3) Ако до приключване на съдебното дирене в първоинстанционното производство ответникът извърши нов акт на домашно насилие спрямо молителя, последният може да предяви допълнителна молба за защита, която съдът разглежда в рамките на образуваното производство.

(4) Съдът извършва оценка на риска по методика, определена в правилника за прилагането на Закона за защита от домашното насилие.

(5) Когато в хода на производството се установят данни за престъпление от общ характер, съдът изпраща преписи от материалите, съдържащи тези данни, до съответната прокуратура.

(6) Наличието на постановено решение, с което е издадена заповед за защита, не е пречка молителят да предяви срещу същия ответник нова молба за защита в случаите, в които ответникът е извършил акт на домашно насилие спрямо същия молител след приключване на съдебното дирене в първоинстанционното производство.

(7) Съдът се произнася с решение в открито заседание. При фактическа и правна сложност съдът може да посочи деня, в който ще обяви решението си, от който ден тече срокът за обжалването му.

(8) При уважаване на молбата съдът издава заповед за защита, която има действие за срока по чл. 5, ал. 2.

(9) В случаите на висящ съдебен спор между родителите по упражняване на родителските права, по определяне местоживеенето на детето или режима на личните отношения, препис от заповедта за незабавна защита и/или заповедта за защита, съдържаща мярка по чл. 5, ал. 1, т. 5, се изпраща на съответния съд, който в едноседмичен срок от постъпване на преписа на заповедта се произнася с определение относно необходимостта от служебно постановяване на привременни мерки или изменение на вече определени привременни мерки в рамките на висящия спор.

(10) Издадената заповед за защита по чл. 15 или заповедта за незабавна защита по чл. 18 и 19 от този закон се прилагат с приоритет пред постановени привременни мерки или решения в спорове за родителски права.“

§ 19. В чл. 16 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2 думите „чл. 21, ал. 3“ се заменят с „чл. 21, ал. 4 и 5“.

2. Алинея 3 се изменя така:

„(3) Когато е наложена мярка по чл. 5, ал. 1, т. 1, 2, 3, 4, 5 и 7, решението и заповедта се връчват на страните, като копие от тях се изпраща и на районните управления на Министерството на вътрешните работи по настоящия адрес и на

установения в хода на производството адрес на извършителя, както и по посочения от пострадалото лице адрес.”

3. Създава се ал. 4:

„(4) В случаите по чл. 8, ал. 1, т. 4 и ал. 2 решението и заповедта се връчват и на дирекция „Социално подпомагане“ с указание за проследяване на случая за срок, не по-кратък от една година.“

§ 20. В чл. 17, ал. 1, изречение първо думите „връчването му“ се заменят с „постановяването му в открито заседание или от деня, в който е посочено, че решението ще бъде обявено”.

§ 21. В чл. 18 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 се създава изречение второ:

„Заповедта за незабавна защита подлежи на незабавно изпълнение.“

2. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Заповедта по ал. 1 се връчва на страните. Копие от заповедта се изпраща служебно, включително по факс или електронна поща, до районните управления на Министерството на вътрешните работи по настоящия адрес и на установения в хода на производството адрес на извършителя, както и по посочения от пострадалото лице адрес.”

3. Алинея 3 се изменя така:

„(3) Когато от данните по делото е видно, че е необходимо да се предприемат мерки по Закона за закрила на детето, и при налагане на мерки по чл. 5, ал. 1, т. 6, 8 и 9 съдът уведомява директора на дирекция „Социално подпомагане” по настоящия адрес и на установения в хода на производството адрес на извършителя, както и на посочения от пострадалото лице адрес.”

4. В ал. 5 думите „чл. 8, т. 2 и 4“ се заменят с „чл. 8, ал. 1, т. 2, 3 и 4 и ал. 2”.

§ 22. Член 19 се изменя така:

„Чл. 19. (1) Заповед за незабавна защита се издава и изменя по искане на молителя/пострадалото лице или служебно от съответния районен или окръжен съд, пред когото делото е висящо, при всяко положение на делото, независимо от предходно постановен отказ или отмяна на издадена заповед за незабавна защита.

(2) Заповедта за незабавна защита не подлежи на обжалване и има действие до издаването на заповедта за защита или до отказа на съда, освен ако съдът не посочи друг по-дълъг срок на действие.

(3) При прекратяване на производството по делото издадената заповед за незабавна защита се обезсилва и влязлото в сила определение се изпраща на районните управления на Министерството на вътрешните работи и на дирекция „Социално подпомагане“ по настоящия адрес и на установения в хода на производството адрес на извършителя, както и по посочения от пострадалото лице адрес.”

§ 23. В чл. 21 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) При наложена мярка по чл. 5, ал. 1, т. 1, 2, 3, 4, 5 и 7 полицейските органи следят за изпълнението на заповедта.“

2. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Когато е наложена мярка по чл. 5, ал. 1, т. 2, извършителят се отстранява от съвместно обитаваното жилище със съдействието на полицейските органи от районното управление на Министерството на вътрешните работи по местонахождението на жилището.“

3. Създава се нова ал. 3:

„(3) При наложена мярка по чл. 5, ал. 1, т. 6 юридическите лица, които изпълняват програмите, следят за изпълнение на заповедта.“

4. Досегашната ал. 3 става ал. 4 и се изменя така:

„(4) В случаите по ал. 1 при неизпълнение на заповедта на съда полицейският орган, констатирал нарушението, задържа нарушителя и уведомява незабавно органите на прокуратурата.“

5. Създава се ал. 5:

„(5) При неизпълнение на наложената мярка чл. 5, ал. 1, т. 6 юридическите лица, които изпълняват програмите, незабавно уведомяват прокуратурата.“

§ 24. В чл. 22 думите „наложените глоби и“ се заличават.

§ 25. В чл. 23 думите „Софийски градски съд“ се заменят с „Окръжния съд по постоянния или настоящия си адрес, а ако няма такъв в Република България - от Софийския градски съд“.

§ 26. В чл. 24, ал. 3 думите „Софийския апелативен съд“ се заменят със „съответния апелативен съд“.

§ 27. В чл. 25 думите „Софийския градски съд“ се заменят с „компетентния съд по чл. 23.“

§ 28. След чл. 27 се създава подразделение „Допълнителна разпоредба“ с нов § 1:

„Допълнителна разпоредба

§ 1. По смисъла на този закон:

1. **„Национална телефонна линия за помощ на лица, пострадали от домашно насилие или в риск, с единен хармонизиран телефонен номер“** е безплатна телефонна линия с национално покритие и единен хармонизиран телефонен номер за сигнализиране относно случаи на домашно насилие, информиране, консултиране, насочване на пострадали от домашно насилие лица или лица в риск, при спазване на

поверителност и анонимност за лицата. Телефонната линия е достъпна денонощно, седем дни в седмицата, през всички дни на годината.

2. „Консултативен център за пострадали от домашно насилие” е самостоятелна услуга или комплекс от интердисциплинарни специализирани услуги за пълнолетни лица и/или деца, пострадали от домашно насилие, с които се предоставя психологическа, социална и правна помощ и които са насочени към осигуряване на подкрепа за пострадалите едновременно с ползването или след ползването на други специализирани услуги.

3. „Защитено жилище” е специализирана услуга за защита на пълнолетни лица и техните деца, пострадали от домашно насилие, която се състои във временно настаняване в безопасна среда.”

4. “Свързани лица” по смисъла на чл. 6а, ал. 5 са:

- а) лицата, в чийто управителен орган участва едно и също юридическо или физическо лице;
- б) лицата, в чийто върховен орган участва едно и също юридическо или физическо лице, което може да наложи или да възпрепятства вземането на решения;
- в) лицата, едното от които е член на Националния съвет и чийто представител в Националния съвет се намира в йерархична зависимост от другото по силата на трудово правоотношение;
- г) лицата, едното от които е член на Националния съвет и е получило възнаграждение от другото по силата на гражданско правоотношение в общ размер над 10 000 лв. през последните дванадесет месеца от датата на избора му за член на Националния съвет;
- д) лицата, едното от които е член на Националния съвет и е получило дарение и/или грантово финансиране от другото в общ размер над 10 000 лв. през последните дванадесет месеца от датата на избора му за член на Националния съвет;
- е) лицата, едното от които упражнява контрол спрямо другото;
- ж) лицата, чиято дейност се контролира от трето лице или от негово дъщерно юридическо лице.

5. “Контрол” по смисъла на б. е) и ж) от т. 4 е налице, когато контролиращият:

- 1. притежава пряко или косвено или по силата на споразумение с друго лице повече от половината от гласовете във върховния орган на друго лице, или
- 2. има възможност да определя пряко или непряко повече от половината от членовете на управителния или върховния орган на друго лице, или

3. може по друг начин да упражнява решаващо влияние върху вземането на решения във връзка с дейността на юридическото лице.

§ 29. В Заключителните разпоредби досегашният § 1 става § 1а.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 30. Производствата по молби, искания и жалби, постъпили до влизането в сила на този закон, се разглеждат по досегашния ред.

§ 31. (1) В тримесечен срок от обнародването на този закон в „Държавен вестник“ Министерският съвет определя председател на Националния съвет за превенция и защита от домашното насилие и приема правилника по чл. 6а, ал. 8.

(2) В тримесечен срок от обнародването на този закон в „Държавен вестник“ юридическите лица, които предлагат програми за превенция и защита от домашното насилие по реда на този закон, представят на Националния съвет за превенция и защита от домашното насилие актуализирани списъци на услугите и програмите, които предоставят.

(3) В шестмесечен срок от обнародването на този закон в „Държавен вестник“ Министерският съвет привежда в съответствие с него Правилника за прилагане на Закона за защита от домашното насилие (обн., ДВ, бр. 45 от 2010 г.; изм. и доп., бр. 47 от 2012 г., бр. 50 и 60 от 2014 г.; Решение № 9744 на Върховния административен съд от 2014 г. – бр. 100 от 2014 г.).

(4) В дванадесетмесечен срок от обнародването на този закон в „Държавен вестник“ Националният съвет изгражда Националната информационна система по чл. 6д.

§ 32. В Закона за правната помощ (обн., ДВ, бр. 79 от 2005 г.; изм. и доп., бр. 105 от 2005 г., бр. 17 и 30 от 2006 г., бр. 42 от 2009 г., бр. 32, 97 и 99 от 2010 г., бр. 9, 82 и 99 от 2011 г., бр. 82 от 2012 г., бр. 15 и 28 от 2013 г., бр. 53 от 2014 г., бр. 97 от 2016 г., бр. 13 и 63 от 2017 г., бр. 7, 56, 77 и 92 от 2018 г. и бр. 24 и 101 от 2019 г.), в чл. 23 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 4:

„**(4)** В производствата по Закона за защита от домашното насилие съдът допуска правна помощ, като съобразява евентуално състояние на зависимост на жертвата от извършителя, водещо до невъзможност да използва притежаваното имущество, както и други обстоятелства, пречателни за ефективната правна защита.“

2. Досегашната ал. 4 става ал. 5.

§ 33. Законът влиза в сила от 1 януари 2024 г. С изключение на § 8 по отношение на чл. 6а и чл. 6б, § 12 и § 32, които влизат в сила от обнародването на този закон в „Държавен вестник“ и по отношение на чл. 6д, който влиза в сила дванадесет месеца след обнародването на този закон в „Държавен вестник“.

Законът е приет от 49-ото Народно събрание на 2023 г. и е
подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

Вносител:

Джурел Цирков
Гою Стов
Камилка Константинова
Михаил Камбоз
Венко Себрун
Иван Коев
Радостин Василев
Иван Мител
Иван Мител
Мария Димитрова
Иордан Терзиев
Христо Яскалев
Венцислав Ненов-Андрей
Тамара Огданова
Камил Мител
Георги Стоев
Залина Залина
Андрей Гюров

Борис Дарин
Десислава Анастасова
Росен Шелонков
Емил рин. Златков
Росица Кирева
Христо Терзиев
Томас Ненов
Ралица Тодорова
Залина Сарева
Темелунка Ненова
Иван Ненов
Кристина Ангел
Христина Георгиева
Десислава Тачева
Георги Кръстев
Мария Харизанова
Мария Маринов
Иван Маринов
Георги Георгиев
Красен Кръстев

Александр Кетков

Гала Шензков:

Никола Сташков

Никола Димитров

Кристина Петрова

Катя Иванова

Петр Кузнецов

Дарина Симеонова

Настасья Акимов

Андрей Цукер

Дмитрий Кайунов

Иванко Шейн

Никола Мичев

Иванко Татарева

Эмилиян Димитров

Мирослав Иванов

Александр Симеонов

Иван Белчев

Евгений Алексеев

Александра Трифонова

Анна Никитина

Александр Велков

Кристина Михайлова

М О Т И В И

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита от домашното насилие

1. Причини, които налагат приемането на проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита от домашното насилие:

1.1. Основна причина, която налага приемането на проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита от домашното насилие, е изключителното изостряне на домашното насилие в последните няколко години и увеличаване броя на пострадалите и жертвите, което поставя проблема като приоритетен.

Изострянето на домашното насилие особено в условията на пандемията поставя въпроса за решаването му на приоритетно място. Според изнесените статистически данни след обявяването на глобалната пандемия във всички страни, включително в България, се наблюдава ескалация на насилието и в частност - ескалация на насилието срещу жени.

В България липсва официална статистика, но по данни от Министерството на вътрешните работи през последните три години са получени над 110 хил. сигнала за домашно насилие на спешния телефон 112, като по по-голямата част от тях са изпратени по два екипа - един полицейски и един медицински, което означава, че в повечето случаи става дума за физическо насилие. Статистиката показва, че през 2019 г. общо 22 591 български граждани са подали сигнал за домашно насилие. През 2020 г. техният брой вече нараства на 27 433, през 2021 г. се установява, че подадените сигнали са 27 557, а през 2022г. са вече 35 751 г. Голяма част от тях впоследствие не се поддържат под страх от отмъщение, съответно вторична виктимизация.

Сравнителният анализ на Министерството на вътрешните работи показва, че също така се наблюдава увеличение на общия брой издадени заповеди за защита, като се има предвид, че в повечето случаи с една заповед за защита се защитават правата на две, три или повече лица. Така през 2020 г. общият брой на издадените заповеди за защита е 3057, през 2021 г. този брой нараства на 3244, а през 2022г. този брой е вече 3654.

Нараства и броят на издадените заповеди за незабавна защита, като през 2020 г. техният брой е 2198, през 2021 г. броят им е 2290, а през 2022г. техният брой е вече 2525, което означава ръст на случаите, в които е налице пряка, непосредствена или последваща опасност за живота или здравето на пострадалото лице, с близо 10%.

Забелязва се ръст на пострадалите мъже, като за 2019 г. пострадалите мъже са 384, през 2020 г. техният брой е 349, през 2021 г. техният брой е 380, а през 2022г. техният брой е вече 417.

Запазва се високият ръст на случаите с пострадали жени. По данните на МВР броят на пострадалите жени през 2019 г. е 2820, през 2020 г. е 2567, през 2021 г. техният брой е 2816, а през 2022г. техният брой е вече 3123.

От началото на 2023 г. в България известните случаи на убити жени са 11 и всички те са станали жертви на свои бивши или настоящи партньори или други близки до тях.

Особено тревожно е увеличението на броя на пострадали деца. Сравнителният анализ показва, че за 2019 г. пострадалите от домашно насилие деца са 825, за 2020 г. техният брой е 898, а за 2021 г. пострадалите деца от домашно насилие са 935.

Регистрираните извършители на домашно насилие са:

Мъже – 3047 за 2019 г., 2747 за 2020 г. и 2983 за 2021 г.

Жени – 259 за 2019 г., 318 за 2020 г. и 309 за 2021 г.

Видно от гореизложената статистика всеки човек може да стане жертва на домашно насилие без значение от неговия пол, възраст, етнос, икономически статус, образование и обществено положение.

Тревожните данни и широкият обхват на засегнати от домашното насилие хора показват необходимостта от предприемане на нормативни промени, с които да се даде бърза и ефективна защита и да се осигури помощ и подкрепа на лица, пострадали от домашно насилие или в риск, както и да се упражни превантивно и възпиращо действие върху извършителя на насилието. Това налага и осъществяването на последователна държавна политика в областта на домашното насилие, която чрез координиране, прилагане, наблюдение и оценка на политиките и мерките за предотвратяване и борба с домашното насилие да доведе до реални резултати и предотвратяване на домашното насилие.

1.2. Втората причина, която налага необходимостта от предприемане на законодателни промени в областта на домашното насилие, са препоръките към Република България, направени в рамките на различни контролни и мониторингови механизми по конвенции на ООН в областта на правата на човека и имащи отношение към проблемите на насилието над жени, и в частност - домашното насилие.

Съгласно препоръките на Комитета за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените (CEDAW) в българското законодателство следва да бъдат регламентирани конкретни мерки в областта на превенцията, базите данни и координацията между държавните институции и организациите на гражданското общество, които осъществяват дейност в тази насока, мониторинг, както и мерки в сферата на международното сътрудничество. Аналогични са и препоръките от

ежегодните доклади с отношение към проблемите на домашното насилие относно жени и деца, отправени към България от контролни и мониторингови органи по конвенции на ООН в областта на правата на човека – от Универсалния периодичен преглед, от прегледа по Конвенция за правата на хора с увреждания, от Конвенцията за правата на детето, от Пакта по социални, икономически и културни права, от Пакта по политически и граждански права, от Комитета по Факултативния протокол към CEDAW. Единодушно е становището, че пред българското общество стоят за решаване редица предизвикателства и е необходима сериозна държавна подкрепа на политиките за намаляване на домашното насилие в България и за неговото значително ограничаване. В ежегодния доклад на Дубравка Шимонович, специален докладчик на ООН по въпросите на насилието над жени, се изтъква, че България за съжаление е една от държавите, в които случаите на домашно насилие през първата половина на 2020 г. драстично се повишават. Д-р Шимонович призовава България спешно да предприеме мерки за обезпечаване на достатъчно държавни кризисни центрове и предлаганите от тях услуги, както и за осигуряване на адекватна подкрепа за неправителствените организации, осигуряващи настаняване и грижа за жертвите на насилие. Специалният докладчик препоръчва да бъде определен национален координационен орган, който да отговаря за координацията, изпълнението, мониторинга и оценката на политиките и мерките за предотвратяване и борба с всички форми на насилие, в т.ч. върху жените. Препоръчва се да се разшири кръгът на лицата, имащи право на защита по реда на Закона за защита от домашното насилие.

По отношение на мерките за защита са направени препоръки за разширяването им в насока повишаване на обществената осведоменост за проблема, предоставяне на мерки по превенция и предоставяне на специализирани услуги за защита, помощ и подкрепа на пострадали лица или лица в риск.

Във връзка със съдебното производство са направени препоръки за удължаване на едномесечния срок за подаване на молба за защита, гарантиране на строгото прилагане от съдебната система на член 13, ал. 3 от Закона за защита от домашното насилие и незабавното изпълнение на заповедите за незабавна защита и заповедите за защита, бърз и сигурен достъп до правосъдие, включително безплатна правна помощ при производство, свързано с насилие, ако е необходимо. Сочи се, че обявяването на приюти, защитени жилища или кризисни центрове и осигуряването на безопасни начини за търсене на помощ от пострадалите са сред препоръките на ООН за преустановяване на домашното насилие.

Националната програма за превенция и защита от домашното насилие за 2020 г., приета с Решение № 238 на Министерския съвет от 9 април 2020 г., Националната програма за превенция и защита от домашното насилие за 2021 г., приета с Решение № 412 на Министерския съвет от 07.05.2021 г., и Националната програма за превенция и защита от домашното насилие за 2022 г., приета с Решение № 321 на Министерския съвет от 20 май 2022 г., също предвиждат конкретни мерки и законодателни промени, насочени към повишаване на информираността и чувствителността на обществото по проблемите на домашното насилие, създаване на механизъм за защита на жертвите на

домашно насилие и подобряване на координацията и взаимодействието между различните държавни органи и организациите, които имат отношение към проблема. В Раздел I. Институционални и организационни мерки от Националната програма за превенция и защита от домашното насилие за 2022 г. Министерският съвет е предвидил като първа мярка за борба с домашното насилие създаване на национален орган за координация, мониторинг и оценка на политиките и мерките за предотвратяване на домашното насилие.

В областта на домашното насилие са идентифицирани следните проблеми/рискове:

- Липса на достатъчно надеждна, ефективна защита и гаранция за опазване на живота, здравето и правата на лицата в риск от домашно насилие.
- Наличие на различни институции с функции в областта на домашното насилие без ефективна координация помежду им.
- Липса на официална статистика, обобщена база данни и системно събиране на пълна и всеобхватна достоверна статистическа информация за домашното насилие и различните му форми с цел провеждане на анализи за причините и размера на домашното насилие и в частност - домашното насилие над жени, и формиране на политики.
- Липса на единен национален орган, който да е отговорен за формулирането, прилагането и оценката на политиките и координацията на действията на органите по превенция и противодействие на домашното насилие.

За решаването на идентифицираните слабости при изготвянето на законопроекта са поставени следните основни цели:

- Регламентиране на комплекс от мерки, целящи създаване на надеждна, ефективна защита и гаранция за опазване на живота, здравето и правата на лицата в риск от домашното насилие.
- Институционално надграждане с цел провеждане на последователна държавна политика в областта на домашното насилие чрез координиране, прилагане, наблюдение и оценка на политиките и мерките за предотвратяване и борба с домашното насилие.

Предлаганите промени в проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита от домашното насилие са следните:

По параграф 1:

1. Разширява се предметният обхват на закона:

Освен правата на лицата, пострадали от домашно насилие, и мерките за защита в законопроекта се уреждат органите и механизмите за провеждане на държавната политика за превенция и защита от домашно насилие и взаимодействието между тях; програмите за превенцията и специализираните услуги за предоставяне на защита,

помощ и подкрепа на лица, пострадали от домашно насилие или в риск, въвеждат се промени в производството за налагане на мерки за защита от домашното насилие с цел ускоряване на производствата и по-ефективна защита, в т.ч. по мерките за осигуряване на защита въз основа на Регламент (ЕС) № 606/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 12 юни 2013 г. относно взаимното признаване на мерки за осигуряване на защита по граждански дела (ОВ, L 181 от 29 юни 2013 г.).

2. Гарантира се задължението на държавата да провежда последователна държавна политика в областта на домашното насилие чрез координиране, прилагане, наблюдение и оценка на политиките и мерките за предотвратяване и борба с домашното насилие.

Предвид широкия кръг български граждани, засегнати от домашното насилие, което определя значимостта на проблема, в предложения нов чл. 1а, ал. 1 от проекта се регламентира изрично ангажиментът на държавата да провежда последователна държавна политика в областта на домашното насилие чрез координиране, прилагане, наблюдение и оценка на политиките и мерките за предотвратяване и борба с домашното насилие. Считаме за важен и подхода, при който държавата съсредоточава усилията си към превенция на случаите на домашно насилие и създаване на работещ механизъм за взаимодействие между различните държавни институции и юридическите лица, които осъществяват дейности по превенция и защита от домашно насилие по реда на ЗЗДН, тъй като това би гарантирало ефективната защита на гражданите.

2. Допълнителна гаранция за защита и обезщетяване правата на лицата, пострадали от домашно насилие.

Според сега действащата редакция на чл. 1, ал. 2: *„Отговорността по този закон не изключва гражданската, административно-наказателната и наказателната отговорност на извършителя.“* Предвид ясно формулираната цел в проекта, която е в съответствие с трайната съдебна практика, е безспорно, че в контекста на ЗЗДН предмет на регулиране е публичното отношение между пострадалото лице и държавата, както и публичното отношение между държавата и извършителя на домашното насилие. Държавата изпълнява своята роля, като се намесва в отношенията между два субекта на гражданското право и чрез своите мерки на въздействие съдейства за предотвратяване или за решаване на конфликта между тях. В този смисъл мерките, предвидени в чл. 5, ал. 1 ЗЗДН, по своята правна същност не представляват вид юридическа отговорност, тъй като те не **са създадени за санкциониране на извършителя, а за преустановяване или предотвратяване на домашното насилие. Мерките са със защитен и превантивен характер.** Те са насочени към обезпечаване от страна на държавата на сигурността и спокойствието, недосегаемостта на пострадалото лице от извършителя. При налагане на мярката, при избора на мярката, която прави съдът, не се има предвид формата и степента на вината на извършителя. Мярката няма за цел да го превъзпитава, (макар че косвено може да се постигне същият ефект), а само да предотврати по-нататъшни опасни посегателства срещу насилението лице, поради което **използваният от закона в сега действащата редакция на чл. 1, ал. 2 термин „отговорност“ не е**

точен. Не се касае за нов вид юридическа отговорност, а за защитна мярка, както я определя и законът. Пострадалото от домашно насилие лице няма право срещу насилника, което да защити по реда на разглеждания закон. То има право на защита от държавата – държавата е задължена да му предостави тази защита, и тя се дава тогава и дотогава, когато и докогато има акт на домашно насилие, като същата се обезпечава чрез съда. Съдът не правораздава в случаите на налагане на мерки, а оказва защита на нуждаещите се лица.

Предвид горното в предложениия нов чл. 1а, ал. 2 се предвижда, че мерките по закона не изключват гражданската, административно-наказателната и наказателната отговорност на извършителя, което има за цел пълното гарантиране на правата на пострадалите от домашно насилие.

По параграф 2:

За първи път се формулира цел на закона, изключително важен въпрос с оглед преценката по законосъобразност на издаваните актове, който поражда проблеми в практиката.

Съгласно чл. 1, ал. 2 от законопроекта целта на закона е да даде бърза и ефективна защита и да осигури помощ и подкрепа на лица, пострадали от домашно насилие или в риск, и да упражни превантивно и възпиращо действие върху извършителя на насилието. Предложението е в съответствие с трайната и последователна съдебна практика. В Тълкувателно решение /ТР/ № 2/2019 г. ОСГК на ВКС съдът изрично сочи, че „ЗЗДН осъществява концепцията за бърза защита на пострадалите от домашно насилие“ и „целта на защитата по ЗЗДН е да се преустанови осъществено срещу молителя посегателство, едва след което да се прояви и превантивното и възпиращо действие на наложената спрямо извършителя защитна мярка“. В този смисъл са и Тълкувателно решение № 6 от 6.11.2013 г. на ВКС по тълк. Д. № 6/2012 г., Определение № 58 от 3.04.2019 г. на ВКС по гр. Д. № 4305/2018 г., III г. о., ГК Определение № 58 от 3.04.2019 г. на ВКС по гр. д. № 4305/2018 г., III г. о., ГК, и мн. др.

По параграф 3:

Променя се понятието за домашното насилие:

1. С цел синхронизиране с формите на домашно насилие според европейските актове и предвид факта, че психическото насилие поглъща емоционалното насилие,⁴ се предлага прецизиране на разпоредбата по отношение на формите на насилие.

2. **Като допълнителен механизъм за защита от домашното насилие се предлага регламентиране на нова ал. 3 към чл. 2, според която актовете на домашно насилие може да се извършват чрез действие или бездействие.**

Целта на предложената промяна е да се подпомогнат жертвите чрез добавяне на допълнителни механизми за защита чрез въвеждането на задължение за близките на малтретирано лице да уведомят компетентните органи за актовете на насилие. Това предложение ще намали случаите на домашно насилие над малолетни и непълнолетни

деца, упражнявани от единия родител пред другия, без последният да предприема действия, както и случаите на домашно насилие над уязвими лица, които са в безпомощно състояние вследствие на тежко увреждане, заболяване или старост или са поставени под запрещение.

По параграф 4:

Разширява се кръгът на лицата, пострадали от домашно насилие, които могат да търсят защита по реда на ЗЗДН:

Към лицата, които могат да потърсят защита по реда на закона, се добавят лицата, пострадали от домашно насилие, извършено от:

- лице, на което са възложени грижи за детето, или от лице, на което детето е поверено;

Предложението е с цел попълване на празнота в ЗЗДН относно особените случаи на представителство и грижа за деца и предоставяне на защита на тази уязвима група, по отношение на която са възложени грижи на трето лице или са поверени на трето лице. Същевременно по този начин се уеднаквява и терминологията, използвана в Закона за закрила на детето (чл. 36д, ал. 3 и 4) и в Семейния кодекс (чл. 137, ал. 1 и 3).

- лице, което е роднина по права или по съребрена линия до четвърта степен включително, на лицето, с което се намира или е било във фактическо съпружеско съжителство;

- лице, което е съпруг или бивш съпруг на родителя;

Последните предложения имат за цел да попълнят празнотата по отношение на тази категория лица и са в съответствие с целите на закона по отношение на посегателствата в семейството. Приравняването на хипотезите – съпрузи, бивши съпрузи, лица в настоящо фактическо съпружеско съжителство или бивши такива, и същевременно включването в кръга на роднините по сватовство, както и предвид целта на превенция по отношение на посегателствата в семейството, налага извода, че законодателят следва да попълни празнотата и по отношение на тази категория лица (Определение № 397/2012 г. на ВКС по ч. гр. Д. № 221/2012 г.)

По параграф 5:

Улеснява се достъпът до правосъдие:

Предвижда се по искане на пострадалото лице държавните и общинските органи, лечебните заведения, юридическите лица, които осъществяват дейност по превенция и защита от домашно насилие по реда на ЗЗДН, в срок до 24 часа да препратят молба за образуване на производство по издаване на заповед за защита до съответния районен съд.

Предвидената разпоредба е с цел гарантиране от страна на държавата, че жертвите могат да известяват за домашно насилие или за престъпления на насилие на компетентните органи по лесен и достъпен начин, съответно да имат улеснен достъп до

правосъдие, като същевременно се предприемат мерки за насърчаване на всяко лице, което знае за извършено такова деяние, да известява това на компетентните органи.

По параграф 6:

1. Увеличават се мерките за защита от домашното насилие, които могат да се налагат от компетентните органи:

Предлага се въвеждане на следните нови мерки за защита от домашното насилие:

- забрана на извършителя да осъществява контакт с пострадалия под каквато и да е форма, включително по телефон, чрез електронна или обикновена поща и факс, както и чрез всякакви други средства и системи за комуникация;

- забрана за издаване на разрешение за придобиване, съхранение, носене и употреба на взривни вещества, на оръжия, на боеприпаси и на пиротехнически изделия по Закона за оръжията, боеприпасите, взривните вещества и пиротехническите изделия или прекратяване на валидността на издадено разрешение за срок, определен от съда;

- задължаване на извършителя на насилието да посещава специализирани програми за преодоляване на агресията и справяне с гнева;

- насочване на пострадалите лица за ползване на специализирани услуги за защита, помощ и подкрепа или програми за възстановяване;

- насочване на пострадалите деца за ползване на специализирани услуги за защита, помощ и подкрепа на деца, жертви или свидетели на насилие.

Предлаганите нови мерки имат за цел да въздействат преустановително и предотвратяващо насилието и опасността за живота и здравето на жертвата, като същевременно са насочени и към по-всеобхватна помощ, подкрепа и защита на лицата, пострадали от домашно насилие.

2. Предвиждат се механизми за предотвратяване на злоупотреби със закона:

- **От срока на заповедта за защита се приспада срокът на заповедта за незабавна защита.**

Съгласно сега действащата уредба в ЗЗДН мерките за защита се налагат за срок от 3 до 18 месеца. При тази уредба и при преобладаващото тълкуване на практика съществува възможност да се кумулират сроковете на издадена заповед за незабавна защита и впоследствие на издадена заповед за защита. Например заповед за незабавна защита се разглежда за 6 до 12 месеца на първа инстанция, постановява се отказ за издаване на заповед за незабавна защита, после предстои разглеждане на втора инстанция за 12 месеца и така срокът става общо приблизително 18 месеца, през който съществува продължаващо ограничение и преустановен контакт родител-дете.

С предложението в чл. 5, ал. 2 се предвижда мерките да се налагат за срок от 3 до 18 месеца при приспадане на срока на действие на мерките при издадена заповед за незабавна защита, като механизъм за злоупотреба. Предвид направеното предложение в

чл. 19 от законопроекта (§ 22) няма пречка обаче при непосредствена опасност за живота и здравето на пострадалото лице заповед за незабавна защита да се издава и изменя по искане на молителя/пострадалото лице или служебно от съответния районен или окръжен съд, пред когото делото е висящо, независимо от предходно постановен отказ или отмяна на издадена заповед за незабавна защита.

- За първи път се създава възможност да не се прекъсва контактът родител-дете по време на наложена мярка за защита, като той продължава да се осъществява в защитена среда под надзора на обучен професионалист.

При предложената нова уредба се регламентира съдът да извършва задължителна преценка за налагане на мярката по ал. 1, т. 5, когато пострадалият и извършителят имат дете. Предвижда се съдът да може да постанови като защитна мярка режимът на лични отношения между дете и родител, извършител на домашно насилие, който е определен по Семейния кодекс, да се осъществява за срока по ал. 2 в защитена среда, предоставена в специализирана услуга по този закон или осигурена от доставчик на социална услуга по настоящия адрес на детето или на друг адрес, на който то фактически пребивава, под надзор на психолог или социален работник.

3. Предвижда се отпадане на глобата, налагана досега съгласно чл. 5, ал. 4 от ЗЗДН.

Съгласно сега действащата разпоредба на чл. 5, ал. 4 от ЗЗДН се изисква от съда „във всички случаи“, в които налага мерки за защита, с решението да наложи на извършителя глоба в размер от 200 до 1000 лв. Предвид формулираната цел на закона и характера на мерките, предвидени в чл. 5, ал. 1 ЗЗДН, които са насочени към преустановяване или предотвратяване на домашното насилие, а не към санкциониране на извършителя, се налага отпадането на глобата на извършителя на насилието, която има административно-наказателен характер, тъй като това би пречело наказването на извършителя на насилие, ако деянието му съставлява престъпление. Според Конституционния съд (КС) санкция, разпоредена от компетентен държавен орган, засягаща имуществено интереси на гражданина, която има за цел не да компенсира причинени вреди, а единствено да накаже нарушителя и да го възпре да извършва подобни нарушения, е доказателство в полза на квалификацията му като „наказателно обвинение“ по смисъла на чл. 6, § 1 КЗПЧОС. (Решение № 1 от 1.03.2012 г. на КС по к. д. № 10/2011 г.). Наказването на дееца по административнонаказателен ред прегражда възможността за същото деяние спрямо него да бъде ангажирана и наказателна отговорност. Забраната за повторно съдене и наказване на едно и също лице за същото деяние - *ne bis in idem* - е класически принцип на наказателнопроцесуалното право, чиято цел е да не се допусне повторението на наказателни процедури, които са приключили с влязъл в сила акт. Върховният касационен съд се е произнесъл по въпроса с Тълкувателно решение № 3 от 22.12.2015 г. по тълк. д. № 3/2015 г., ОСНК на ВКС (потвърдено с ТР № 4 от 06.02.2018 г. по тълк. д. № 4/2017 г., ОСНК на ВКС), според което деецът не следва да носи едновременно наказателна и административнонаказателна отговорност в случаите, когато с извършеното от него

деяние са нарушени едновременно наказателна и административнонаказателна норма с различни обекти на защита.

Предлаганите промени държат сметка за правата и на двете страни и са сериозни гаранции срещу злоупотреба.

По параграф 8:

1. Предвижда се създаване на национален орган за координация, мониторинг и оценка на политиките и мерките за предотвратяване на домашното насилие и подобряване на взаимодействието между различните държавни органи и организациите, които имат отношение към проблема:

Законопроектът предвижда създаването на Национален съвет за превенция и защита от домашното насилие (Съвета), като специализиран постоянно действащ колективен и консултативен орган за осъществяване на държавната политика по превенция и защита от домашното насилие чрез координация, наблюдение и оценка на политиките и мерките за предотвратяване и борба с домашното насилие. С оглед на ангажмента на държавата по отношение на домашното насилие и осъществяването на по-добро взаимодействие и координация между компетентните органи е предвидено председател на Националния съвет бъде заместник-министър председател, определен от Министерския съвет, а заместник-председател на Националния съвет да бъде министърът на правосъдието. Предвижда се също така в състава на Съвета да се включват министърът на вътрешните работи, министърът на труда и социалната политика, министърът на здравеопазването, министърът на образованието и науката, министърът на младежта и спорта, председателят на Държавната агенция за закрила на детето, изпълнителният директор на Агенцията за социално подпомагане и изпълнителният директор на Националното сдружение на общините в Република България, както и представители на юридически лица с нестопанска цел, които осъществяват дейност по превенция и защита от домашно насилие, с право на глас относно формулирането, прилагането и оценяването на политики. Условието и редът за избор на юридическите лица с нестопанска цел ще се определят в правилника за организацията и дейността на Съвета.

2. Функциите на Националния съвет са подробно изброени, за да гарантират изпълнение на вече посочените цели на законопроекта.

Административно-техническото, организационното, експертното и финансовото обслужване на Националния съвет ще се осъществява от администрацията на Министерския съвет.

3. Предвижда се създаване на координационен механизъм за помощ и подкрепа на лица, пострадали от домашно насилие, който да предвиди ясни правила за действие и координация между компетентните органи и организации, като по този начин се гарантира надеждна, навременна и адекватна защита на лицата, претърпели насилие.

4. Предвижда се създаване и поддържане на Национална информационна система за случаите на домашно насилие, осъществени на територията на страната,

или по отношение на български граждани в чужбина, които са потърсили помощ и подкрепа.

Националната информационна система ще съдържа данни за: актовете на домашно насилие; данни за пострадалите лица и извършителите и взаимоотношения между тях; данни за упражненото насилие; причинени вреди на пострадалото лице; подадени документи за насилие и наложените мерки; юридическите лица, които осъществяват дейности по превенция и защита от домашното насилие по реда на ЗЗДН, информация за услугите, ползвани по реда на закона. Информацията, подлежаща на вписване в Националната информационна система, редът за събирането и предоставянето ѝ, организацията и функционирането на системата и нивото на достъп ще се определят с наредба, приета от Министерския съвет. Предвидено е органите на изпълнителната власт, съдебната власт, органите на местното самоуправление и местната администрация и юридическите лица, които осъществяват дейност по превенцията и защитата от домашното насилие по реда на закона, да предоставят на Националния съвет информация за посочените по-горе данни по ред, определен в наредбата. Предвижда се и длъжностните лица от Министерството на вътрешните работи, Агенцията за социално подпомагане, Държавната агенция за закрила на детето и органите на съдебната власт да имат право на достъп до данните в Националната информационна система.

5. Регламентират се програми за превенция и защита и на специализирани услуги, осигуряващи защита, помощ и подкрепа на лица, пострадали от домашното насилие или в риск.

Съгласно законопроекта със Закона за държавния бюджет на Република България за съответната година по бюджета на Министерския съвет ще се определят средства за финансиране на проекти на юридически лица, които осъществяват дейност по превенция и защита от домашното насилие, при условие че те осъществяват дейности по ЗЗДН, за разработване и изпълнение на:

- програми за превенция от домашно насилие, които се отнасят до: подготовка и одобряване на информационни програми; програми за работа с органите на съдебната власт и с органите на Министерството на вътрешните работи; обучение на лицата, които извършват превенцията и защитата по закона, мониторинг на прилагането на закона; провеждане на семинари и конференции; издания и публикации;

- специализирани услуги за предоставяне на защита, помощ и подкрепа на лица, пострадали от домашно насилие или в риск, които включват: Национална телефонна линия с единен хармонизиран телефонен номер за помощ на лица, пострадали от домашно насилие или в риск, социално, психологическо и правно консултиране и специализирани програми за възстановяване и/или защита на лица или деца, жертви на насилие или свидетели, в консултативен център, социално, психологическо и правно консултиране и специализирани програми за възстановяване и/или защита на лица или деца, жертви на насилие или свидетели, в защитено жилище, специализирани програми за преодоляване на агресията и справяне с гнева за извършители на домашно насилие, които включват социални и психологически консултации.

Предвижда се по реда на този закон на лице, пострадало от домашно насилие или в риск, да се предоставят самостоятелно или като комплекс следните специализирани услуги за защита, помощ и подкрепа от домашно насилие:

1. Национална телефонна линия за помощ на лица, пострадали от домашно насилие или в риск, с единен хармонизиран телефонен номер;
2. консултативен център за пострадали от домашно насилие;
3. защитено жилище.

За целта в Допълнителните разпоредби са предложени дефиниции за видовете специализирани услуги по реда на ЗЗДН. Специализираните услуги ще се предоставят безвъзмездно на пострадалите от домашно насилие. Услугите ще се предоставят независимо дали пострадалите са изразили съгласие да сътрудничат за разкриване на извършителя на насилието. При ползване на специализирана услуга по реда на ЗЗДН на пострадалите от домашно насилие ще се предоставя подходяща и навременна писмена информация на разбираем за тях език.

Лице, извършило домашно насилие, ще се насочва към специализирана програма за преодоляване на агресията и справяне с гнева. Програмата може да бъде част от специализирана услуга или да се предоставя като комплекс от услуги.

Процедурите по избор на юридически лица, които осъществяват превенция от домашно насилие по реда на този закон, условията и редът за финансирането, отчитането и контролът по дейностите по превенция ще се определят с правилника за прилагане на закона при спазване на правилата за държавните помощи.

Условията, редът и минималните стандарти за предоставяне на специализираните услуги и програми за защита от домашното насилие, както и за финансирането и контролът им също ще се уреждат в правилника за прилагането на закона.

По параграф 9:

Въвежда се широка възможност за избор на подсъдност с цел улесняване на достъпа до правосъдие:

Според предложеното допълнение на чл. 7 компетентен да наложи мярка за защита е районният съд по постоянния или настоящия адрес на пострадалото лице, районният съд в чийто район е мястото на извършване на насилието, или друг адрес, на който пострадалото лице пребивава.

По параграф 10:

1. Разширява се кръгът на лицата, които могат да инициират образуване на производство пред съда по издаване на заповед за защита, и се улеснява достъпът до правосъдие:

Предлага се всяко пострадало лице независимо дали е навършило 18-годишна възраст, или е поставено под ограничено или пълно запрещение да има право да подава молба за защита.

Това би позволило достъпът да е пряк, а не опосреден от преценката на настойник, родственик, прокурор или директор на дирекция „Социално подпомагане“. Веднъж сезиран съдът преценява дали е конфликт на интереси и необходимо ли е назначаване на правна помощ. Предвидената съдебна преценка на подадената молба за защита, задължението да се проверят изложените факти и съдебната преценка да се продължи процедурата при съобразяването със становището на настойника или попечителя, както и предвидената безплатна адвокатска помощ за малолетните, която ще се осигурява по бърз ред, или възможността за ползване на такава по този ред от непълнолетни, поставени под запрещение, или от лица в безпомощно състояние вследствие на тежко увреждане, заболяване или старост, представляват механизъм на държавата да се гарантира в пълна степен правото на лична свобода и неприкосновеност по чл. 30, ал. 1 от Конституцията на Република България.

2. Предоставят се допълнителни гаранции за защита на правата на лицата и засилена закрила на уязвимите категории лица от страна на държавата:

Предвижда се директорът на дирекция „Социално подпомагане“ да може да подаде молба, когато пострадащото лице е малолетно или непълнолетно и/или се намира в безпомощно състояние вследствие на тежко увреждане, заболяване или старост, или е поставено под запрещение.

Предвижда се, когато пострадалият не може да се защити поради безпомощно състояние или зависимост от извършителя, производството да може да се образува и по искане на прокурора.

Предвид конституционната и законовата компетентност на прокуратурата, както и с оглед на характера на сферата на проявление на домашното насилие (твърде лична, интимна сфера от живота на гражданите) участието на прокурор е ограничено до определени хипотези, подобно на следвания подход в чл. 49 от Наказателния процесуален кодекс (НПК) – само в случаите на безпомощно състояние, зависимост на пострадалия от извършителя.

3. Предвижда се широка възможност за предоставяне на безплатна правна помощ в производството по ЗЗДН.

Необходимостта от адвокатска защита на лицата, пострадали от домашно насилие, е продиктувана от общото психофизическо състояние и уязвимостта на жертвата след упражненото насилие. Това в по-голяма сила важи за най-уязвимите категории лица, като малолетните, непълнолетните, поставените под запрещение или лицата в безпомощно състояние вследствие на тежко увреждане, заболяване или старост, което налага осигуряването на бърз и лесен достъп до правна помощ и адвокат.

Ето защо с проекта на ЗИД на ЗЗДН се предлага предоставяне на безплатна правна помощ с различен обхват:

По отношение на малолетните лица и с оглед на съобразяване волята им и гарантиране на правото им на пълноценно участие и защита в производството и упражняване на правата им се предвижда те да се представляват в производството по закона от адвокат, вписан в Регистъра за правна помощ на Националното бюро за правна

помощ, определен от председателя на бюро или от оправомощено от него длъжностно лице. С оглед на гарантирането на бърз процес и осигуряване на бърза защита се предвижда и задължение за съда за незабавно отправяне на искане до бюро за определяне на адвокат, както и задължение определеният адвокат незабавно да пристъпи към изпълнение на задълженията си по предоставяне на правна помощ. По този начин ще се осигури бързина на защитата и на процеса.

По отношение на другата част от групата на уязвимите лица - непълнолетни, поставени под запрещение или лица в безпомощно състояние вследствие на тежко увреждане, заболяване или старост, е предвидена възможност съдът да може да предостави правна помощ по същия бърз ред.

В случаите, в които молителят има имущество, но поради икономическо домашно насилие не може да го използва, за да реализира приход и да организира защитата си, както и в случаи на други форми на насилие, като например физическо и психическо насилие, които могат да препятстват пострадалото лице да ползва имуществото си за самостоятелно организиране на защитата, в Преходните и заключителните разпоредби на законопроекта (§ 31) е предвидено в производствата по Закона за защита от домашното насилие съдът да допуска правна помощ, като съобразява евентуално състояние на зависимост на жертвата от извършителя, водещо до невъзможност да използва притежаваното имущество, както и други обстоятелства, препятстващи ефективната правна защита.

Осигуряването на безплатна правна помощ по реда на Закона за правната помощ чрез адвокатска защита и представителство на жертвата в производството пред съда е гаранция за справедлив съдебен процес и защита на интереса на пострадалите лица.

По параграф 11:

1. Предлагат се промени в реквизитите на молбата с цел съответствие с Гражданския процесуален кодекс (ГПК) и улесняване на пострадалите лица:

Ищецът в гражданския процес няма задължение да посочи нито своя постоянен, нито своя настоящ адрес. Той трябва да посочи адреса си (чл. 127, ал. 1, т. ГПК), без да е предвидено, че това трябва да е някакъв регистриран адрес. Ако ищецът не може да бъде намерен на адреса, който е посочил по делото, съдът ще извърши служебна справка за обявения му постоянен и настоящ адрес.

Молителят по ЗЗДН е в по-неблагоприятно положение, тъй като от текста на чл. 9, ал. 1, т. 1 излиза, че трябва да заявява изрично и да обяснява, че *„не желае или не може да разкрие постоянния или настоящия си адрес“* и само тогава може да посочи *„друг адрес“*. С предлаганата промяна се цели съответствие с чл. 127, ал. 1 от ГПК (по отношение на адреса) като *„адрес, на който да бъде призван“* може да бъде всякакъв адрес и същото е в съответствие с предвидената възможност за избор на подсъдност в чл. 7 от проекта на ЗЗДН.

Изрично се предвижда възможност да бъде призоваван чрез телефон, електронен адрес и др., без да са налице обстоятелствата по чл. 42, ал. 3 от ГПК.

По отношение на извършителя е важно молителят да посочи адрес, на който да бъде призван, а не регистрирания настоящ адрес, който молителят може да не знае и който съдът служебно може да провери.

2. Засилва се служебното начало:

Предложенията целят да улеснят достъпа до съд на лицата, пострадали от домашно насилие. Предвид факта, че целта на закона е да предостави на жертвите на насилие бърза и адекватна защита и тази цел не би могла да бъде постигната, ако формалният подход при приложение на закона е наличен и води до пречки при достъпа до съд и формално приложение на закона по същество, се засилва служебното начало. По този начин се облекчава пострадалият като време и средства, като не му се налага да се снабдява със справки и доказателства за семейна или родствена връзка, справки за съдимост и други удостоверения, които се намират в различни държавни институции, което би могло да го обезкуражи и да препятства достъпа до съд.

По параграф 12:

Увеличава се срокът за подаване на молба за защита от домашното насилие от един месец, каквато е досегашната уредба в чл. 10, на шест месеца от акта на домашно насилие.

Домашното насилие би могло да се прояви като еднократен акт, но по-често се случва системно. Поради своите специфики, динамика, степен и интензитет на засягане на жертвата, понякога тя би могла да е в невъзможност своевременно да потърси защита по реда на ЗЗДН, да преодолее съществуващите пречки и да сезира съда, например: изолация, пандемия, тежка телесна повреда, сериозно засягане на психичното здраве. С удължаването на този срок се предоставя възможност за защита именно на тази особено уязвима група жертви. Същевременно удължаването на срока за подаване на молба за защита от един на шест месеца не представлява толкова дълъг срок, че да препятства защитата на ответника. Предложеният срок също така е с цел изпълнение на препоръките към Република България от различни европейски и международни мониторингови и контролни механизми в тази област, като Комитета по премахване на дискриминацията срещу жените (CEDAW), специалния докладчик на ООН за насилието над жени, комисаря на Съвета на Европа по човешките права и др.

С цел съответствие с чл. 62, ал. 2 от ГПК се предвижда, че срокът по чл. 10, ал. 1 не се смята за пропуснат, когато молбата до съда е подадена чрез общината, кметството или в органите на Министерство на вътрешните работи.

Целта на предложената нова разпоредба е улесняването на достъпа до правосъдие на пострадалиите лица.

По параграф 13:

Гаранция от страна на държавата за предоставяне на особена закрила на уязвими групи лица:

В чл. 11, ал. 3 се предлага при отказ за издаване на заповед или при отмяна на заповедта държавната такса и разноските по делото да се заплащат от молителя, освен

когато молбата е за защита на лица, които не са навършили 18-годишна възраст, както и на лица, които са в безпомощно състояние вследствие на тежко увреждане, заболяване или старост, или са поставени под запрещение.

По параграф 14:

Предвижда се, когато производството се образува по искане на прокурора, да се прилагат правилата на чл. 9-11.

Допълването на активно легитимирани органи и лица с включването на прокурора налага съответна уредба относно формата и съдържанието на искането, срока за подаване и др., аналогично на правилата по чл. 9 - 11, касаещи молбата.

По параграф 16:

Засилва се служебното начало в съдебното производство:

Предвижда се в производството по издаване на заповед за защита да са допустими доказателствените средства по Гражданския процесуален кодекс, като съдът да събира доказателства и по своя инициатива.

Предлага се като доказателствено средство в съдебния процес освен протоколите и докладите от дирекция „Социално подпомагане”, да се вземат предвид и изготвените оценки на риска от съответните компетентни органи, от Министерството на вътрешните работи, от лекари, психолози, както и документите, издадени от доставчици на специализирани услуги за защита от домашното насилие.

Въвеждането на служебното начало в съдебното производство ще позволи правоприлагащите органи да са тези, които могат да противодействат на опитите за злоупотреба със ЗЗДН.

С оглед на предотвратяване злоупотребата с декларацията и като се държи сметка за правата на ответника в съдебното производство, се предвижда съдът да издава заповед за защита на основание приложената декларация по чл. 9, ал. 3 само когато няма доказателства за конкретни факти и обстоятелства.

По параграф 17:

С предложеното изменение на чл. 14, ал. 1 от ЗЗДН се разширява кръгът на лицата, които са задължени в хода на съдебното производство при поискване от страна на пострадали или негов представител или от съда да представят незабавно заверени преписи от документи, представляващи писмени доказателства за извършено домашно насилие, като освен органите на МВР и другите държавни органи се добавят и лицата, посочени в чл. 13, ал. 2, т. 1 и 2, а именно: лекари, психолози, консултирали пострадалото лице, доставчиците на специализирани услуги за защита от домашното насилие.

Предложението е с цел разкриване на обективната истина в хода на съдебния процес.

По параграф 18:

Оптимизира се и се усъвършенства съдебното производство за налагане на мерки за защита от домашното насилие в посока на бързина, ефективно правоприлагане и създаване на гаранции за защита на интереса на пострадалите лица.

Предвижда се в заседанието за разглеждане на молбата съдът да не приканва страните към спогодба и да не ги насочва към медиация.

Предложението е препоръка на Комитета на ООН за премахване на дискриминацията по отношение на жените. С оглед на спецификата на делата, образувани по Закона за защита от домашното насилие, възможността за спогодба или насочване към медиация на страните е практически неприложима, тъй като домашното насилие обичайно е следствие на модел на поведение от извършителя. Поради това е предложено този текст да отпадне от закона.

С предложените промени в съдебното производство като цяло се намаляват бюрократичните спънки пред пострадалите лица, увеличава се срокът за сезиране на съда и се възприема недискриминационен подход по отношение кръга на лицата, които имат право да сезират съда, и в частност по отношение на хората с увреждания, въвежда се стандарт за оценка на риска в изпълнение на решението на Голямата камера на ЕСПЧ по делото „Курт срещу Австрия“. От друга страна, се създават и механизми за предотвратяване на злоупотреби със закона.

По параграф 19:

Предлага се при съобразяване с характера на мерките за защита и предвидения контрол за изпълнението им в случаите, когато е наложена мярка по чл. 5, ал. 1, т. 1, 2, 3, 4, 5 и 7, решението и заповедта да се връчват на страните, като копие от тях се изпраща и на районните управления на Министерството на вътрешните работи по настоящия адрес и на установения в хода на производството адрес на извършителя, както и по посочения от пострадалото лице адрес.

С оглед на особената закрила на държавата в случаите, когато пострадалото лице е малолетно или непълнолетно, или се намира в безпомощно състояние вследствие на тежко увреждане, заболяване или старост, или е поставено под запрещение, решението и заповедта да се връчват и на дирекция „Социално подпомагане“ с указание за проследяване на случая за срок, не по-малък от една година.

По параграф 20:

В чл. 17, ал. 1 от законопроекта се прави предложение, съгласно което се предвижда решението на първоинстанционния съд да може да се обжалва пред окръжния съд в 7-дневен срок от постановяването му в открито заседание или от деня, в който е посочено, че решението ще бъде обявено. Целта на предложението е постигане на съответствие с предвиденото в чл. 15, ал. 7 от проекта.

По параграф 21 и 22:

Предвиждат се промени по отношение на заповедта за незабавна защита, които имат за цел да дадат бърза и ефективна защита на пострадалите лица и същевременно да предотвратяват евентуални злоупотреби.

Заповедта за незабавна защита се издава в интерес на пострадалото лице, когато от твърденията в сезиращата молба или последващите молби е видно, че е налице непосредствена опасност за живота и здравето на пострадалото лице. Затова е направено предложение тази заповед да има незабавно действие. С предложението се изпълнява и препоръката на европейските и международни контролни и мониторингови органи. Заповедта за незабавна защита не се издава, защото ответникът вероятно е извършил акт на насилие, а да пази жертвата от тази непосредствена опасност. Непосредствената опасност може да е налична към сезиране на съда или към всеки следващ момент. Както изрично се подчертава в ТР 2/2019 ОСКГ на ВКС, няма преклузии за навеждане на факти (без да се изисква да са новоузнати или новонастъпили) и да се представят доказателства за тях. Поради това не може да се счита, че заповедта за незабавна защита може да се издаде само към момента на сезирането на съда, съответно, че в следващ момент подобна защита е недопустима. Ангажимент на съда обаче е за цялата продължителност на делото да следи дали да продължи действието на заповедта, отпаднала ли е непосредствената опасност или напротив - тепърва е възникнала. Предвидена е възможност заповед за незабавна защита да се издава и изменя по искане на молителя/пострадалото лице или служебно от съответния районен или окръжен съд, пред когото делото е висящо, при всяко положение на делото, независимо от предходно постановен отказ или отмяна на издадена заповед за незабавна защита. Този гъвкав подход от страна на съда ще даде възможност да се следи за евентуални злоупотреби, но наред с това да се следи и за непосредствена опасност за живота и здравето на пострадалото лице, като в случай на опасност съдът ще бъде длъжен да издаде отново заповед за незабавна защита.

От друга страна, изричното посочване, че заповедта за незабавна защита има действие до издаването на заповедта за защита или до отказа на съда, освен ако съдът не посочи друг по-дълъг срок на действие, каквото предложение е направено с проекта, представлява също механизъм за предотвратяване на злоупотреби и държи сметка и за правата на ответника.

По параграф 23:

Предвид спецификата на мерките за защита, регламентирани в чл. 5, ал. 1, т. 1, 2, 3, 4, 5 и 7, полицейските органи следят за изпълнението на заповедта за защита, като при неизпълнението ѝ полицейският орган, констатирал нарушението, задържа нарушителя и уведомява незабавно органите на прокуратурата.

При наложена мярка по чл. 5, ал. 1, т. 6, 8 и 9 юридическите лица, които изпълняват програмите, следят за изпълнение на заповедта.

Предложенията съобразяват разпоредбата на чл. 296, ал. 1 от Наказателния кодекс, съгласно която, който не изпълни заповед за защита от домашното насилие, се наказва с лишаване от свобода до три години или глоба до пет хиляди лева. Съгласно

чл. 296, ал. 4 от Наказателния кодекс, ако деянието по ал. 1 е извършено повторно, наказанието е лишаване от свобода от една до пет години.

По параграф 24:

Предложената промяна в параграф 24 относно чл. 22 от ЗЗДН е свързана с формулираната цел на закона и с отпадането на глобата.

По параграф 25-27:

С цел ускоряване на съдебното производство и постигане на съответствие с предвидената в чл. 7 от проекта нова по-широка възможност за подсъдност, която да обслужва интересите на пострадалото лице, се предлага промяна на подсъдността в производството по взаимното признаване на мерки за осигуряване на защита по граждански дела съгласно Регламент (ЕС) № 606/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 12 юни 2013 г. относно взаимното признаване на мерки за осигуряване на защита по граждански дела (ОВ, L 181/4 от 29 септември 2013 г.).

Очакваните резултати от проекта на ЗИД на ЗЗДН са:

- Осигуряване на бърза, ефективна и адекватна защита и подкрепа на пострадалите от домашно насилие лица или лица в риск и упражняване на превантивно и възпиращо действие върху извършителя на насилието.
- Изпълнение на международните стандарти в тази област, включително на препоръки на Европейската комисия и на различни контролни и мониторингови механизми по конвенции на ООН в областта на правата на човека и имащи отношение към проблемите на насилието над жени, и в частност - домашното насилие.

Финансови и други средства, необходими за прилагането на новата уредба.

Със законопроекта се предвижда в срок до 31 март на съответната година Министерският съвет да приема Национална програма за превенция и защита от домашно насилие за предстоящия тригодишен период, като средствата за финансиране на изпълнението на задълженията по нея ще се определят на базата на средносрочни тригодишни финансови прогнози, изготвени от съответните министерства, имащи ангажименти към изпълнението на дейности от програмата.

По този начин ще се осигури по-адекватно планиране и изпълнение на дейностите, заложи в програмата, а от друга страна, ще се гарантира устойчивост на изпълнението им и също така ще се гарантира дългосрочната грижа за пострадалите от домашно насилие.

Предвидено е законът да влезе в сила в сила от 1 януари 2024 г. с изключение на параграф 8 по отношение на чл. 6а, чл. 6б, § 12 и § 32, които влизат в сила от обнародването на този закон в „Държавен вестник“ и по отношение на чл. 6д, който влиза в сила дванадесет месеца след обнародването на този закон в „Държавен вестник“.

Проектът на ЗИД на ЗЗДН не съдържа разпоредби, въвеждащи актове на Европейския съюз, поради което не е приложена таблица за съответствие с правото на Европейския съюз.

Законопроектът не съдържа разпоредби, свързани с въвеждането на регулаторни режими.

Вносители:

Иван Митов
Гою Стов
Велико Кочев
Михаил Камбарев
Венко Сабруто
Петър Кочев
Радостин Вашик
Иван Митев
Иван Митов
Марин Димитров
Йордан Терзиев
Христо Даскалов
Венцислав Нецова-Антова
Таша Суганова
Камелия Кочев
Георги Стоянов
Андрей Гурев

Бойко Борисов
Десислава Анастасова
Росен Нейков
Евгений Серафимов
Росица Кирова
Угур Турсун
Дас Нейков
Ралица Тодорова
Деница Сатева
Темелюка Пеева
Илиана Ненева
Кристина Ангел
Христина Георгиева
Десислава Ташева
Георги Кръстев
Мартин Харизанов
Марин Маринов
Иван Маринов
Георги Георгиев
Красен Кръстев

Александр Кенко
Ганя Дензко
Игорь Савилов

Нелли Дмитриева
Зарина Зарина

Кристина Петрова
Катя Юнкова

Петр Кривов
Зинаида Симеонова
Николай Анан

Андрей Цукер
Дмитрий Кайренов
Иванов Иван

Николай Мичков

Евгений Петров
Евгений Петров

Александр Сидоров

Михаил Иванов

Иван Белов

Александра Трофимова

Евгений Алексеев

Нина Александровна

Борислав Васильев
Кристина Михайлова

Предварителна оценка на въздействието на Проект за изменение и допълнение на Закона за защита от домашното насилие

1. Основания на законодателната инициатива

A. Тревожно нарастване на броя на пострадалите и увеличаване на броя на жертвите от домашно насилие.

Основна причина, която налага приемането на проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита от домашното насилие е изключителното изостряне на домашното насилие в последните няколко години и увеличаване на броя на пострадалите и жертвите, което поставя проблема като приоритетен.

И ако през 2019 г. домашното насилие е проблем, който често остава в рамките на семейството, го през последните няколко години този проблем надхвърля рамките на семейството и засяга устоите на обществото. Това показват данните на възложеното от Министерството на правосъдието през 2022 г. социологическо проучване на нагласите към домашното насилие към Закона за защита от домашното насилие.

Според изнесените статистически данни след обявяването на глобалната пандемия във всички страни, включително в България, се наблюдава ескалация на насилието и в частност - ескалация на насилието срещу жени.

В България липсва официална статистика, но по последни данни от Министерството на вътрешните работи се наблюдава увеличение на броя на сигналите за домашно насилие, регистрирани и записани на Единния европейски номер за спешни повиквания (ЕЕН 112). Статистиката показва, че през 2019 г. общо 22 591 български граждани са подали сигнал за домашно насилие. През 2020 г. техният брой вече нараства на 27 433, а през 2021 г. се установява, че подадените сигнали са вече 27 557. Голяма част от тях впоследствие не се поддържат под страх от отмъщение, съответно вторична виктимизация.

По данни на националната гореща телефонна линия за пострадали от насилие, предоставяна от Фондация „Асоциация Анимус“, през последните три години се запазва висок ръст на лицата потърсили помощ и консултация вследствие на домашно насилие, и на тази линия. Така през 2019 г. са подадени 2486 сигнала, през 2020 г. техният брой е 2403, а през 2021 г. потърсилите помощ български граждани са 2289. Само за януари и февруари 2022 г. подалите сигнал за домашно насилие на националната гореща телефонна линия са общо 388.

Сравнителният анализ на Министерството на вътрешните работи показва, че също така се наблюдава увеличение на общия брой издадени заповеди за защита, като се има предвид, че в повечето случаи с една заповед за защита се защитават правата на две, три или повече лица. Така през 2020 г. общият брой на издадените заповеди за защита е 3057, а през 2021 г. този брой нараства на 3244.

Нараства и броят на издадените заповеди за незабавна защита, като през 2020 г. техният брой е 2198, а през 2021 г. броят им е 2290, което означава ръст на случаите, в които е налице пряка, непосредствена или последваща опасност за живота или здравето на пострадалото лице, с близо 10%.

Забелязва се ръст на пострадалите мъже, като за 2019 г. пострадалите мъже са 384, през 2020 г. техният брой е 349, а през 2021 г. техният брой вече е 380.

Запазва се високият ръст на случаите с пострадали жени. По данните на МВР броят на пострадалите жени през 2019 г. е 2820, през 2020 г. е 2567, а през 2021 г. техният брой вече е 2816.

От началото на 2023 г. в България известните случаи на убити жени са 11 и всички те са станали жертви на свои бивши или настоящи партньори или други близки до тях.

Особено тревожно е увеличението на броя на пострадали деца. Сравнителният анализ показва, че за 2019 г. пострадалите от домашно насилие деца са 825, за 2020 г. техният брой е 898, а за 2021 г. пострадалите деца от домашно насилие са 935.

Регистрираните извършители на домашно насилие са:

Мъже – 3047 за 2019 г., 2747 за 2020 г. и 2983 за 2021 г.

Жени – 259 за 2019 г., 318 за 2020 г. и 309 за 2021 г.

Видно от гореизложената статистика всеки човек може да стане жертва на домашно насилие без значение от неговия пол, възраст, етнос, икономически статус, образование и обществено положение.

Тревожните данни и широкият обхват на засегнати от домашното насилие хора показват необходимостта от предприемане на нормативни промени, с които да се даде бърза и ефективна защита и да се осигури помощ и подкрепа на лица, пострадали от домашно насилие или в риск, както и да се упражни превантивно и възпиращо действие върху извършителя на насилието. Това налага и осъществяването на последователна държавна политика в областта на домашното насилие, която чрез координиране, прилагане, наблюдение и оценка на политиките и мерките за предотвратяване и борба с домашното насилие да доведе до реални резултати и предотвратяване на домашното насилие.

Б. Намаляване на броя на пострадалите от домашно насилие лица и броя на жертвите.

- Ограничаване на броя на пострадалите и жертвите от домашното насилие чрез регламентиране на комплекс от мерки, целящи създаване на бърза, надеждна, ефективна защита и гаранция за опазване на живота, здравето и правата на лицата в риск от домашното насилие и осигуряване на помощ и подкрепа на лица, пострадали от домашно насилие или в риск и същевременно упражняване на превантивно и възпиращо действие върху извършителя на насилието:
- Разширяване на кръга на лицата, имащи право на защита по реда на ЗЗДН;

- Разширяване на кръга на мерките за защита и определяне на ефективни мерки, както спрямо пострадалите лица, така и спрямо извършителите;
 - Улесняване на достъпа до правосъдие;
 - Разширяване на кръга на лицата, които могат да инициират образуване на производство пред съда по издаване на заповед за защита;
 - Регламентиране на възможност за предоставяне на безплатна правна помощ за пострадалите лица;
 - Разширяване на програмите за превенция и защита и на специализирани услуги, осигуряващи защита, помощ и подкрепа на лица, пострадали от домашното насилие или в риск;
 - Оптимизиране и усъвършенстване на съдебното производство за налагане на мерки за защита от домашното насилие в посока на бързина, ефективно правоприлагане и създаване на гаранции за защита на интереса на пострадалите лица;
 - Създаване на механизъм срещу злоупотреби със ЗЗДН.
- Институционално надграждане с цел провеждане на последователна държавна политика в областта на домашното насилие чрез координиране, прилагане, наблюдение и оценка на политиките и мерките за предотвратяване и борба с домашното насилие:
 - Създаване на национален орган за координация, мониторинг и оценка на политиките и мерките за предотвратяване на домашното насилие и подобряване на взаимодействието между различните държавни органи и организациите, които имат отношение към проблема;
 - Създаване на координационен механизъм, който да предвиди ясни правила за действие и координация между компетентните органи и организации, като по този начин се гарантира надеждна, навременна и адекватна защита на лицата, претърпели насилие;
 - Създаване и поддържане на национална информационна система за случаите на домашно насилие;
 - Изпълнение на препоръките на контролните и мониторингови механизми по конвенции на ООН в областта на правата на човека и имащи отношение към проблемите на насилието над жени, и в частност домашното насилие.

2. Заинтересовани групи

Преки заинтересовани страни:

1. Български граждани, живеещи на територията на Република България и български граждани в чужбина, потърсили помощ и подкрепа от домашно насилие - поради динамиката на обществените отношения броят на лицата не може да бъде определен.
2. Национален съвет за превенция и защита от домашното насилие (НСПЗДН)- председател на НСПЗДН е заместник-министър председател, определен от

Министерския съвет, а заместник-председател ще бъде министърът на правосъдието.

3.Администрацията на Министерския съвет-административно-техническото, организационното, експертното и финансовото обслужване на НСПЗДН ще се осъществява от Администрацията на Министерския съвет.

4. Органите на изпълнителната власт, посочени в чл. 6а от ЗИД на ЗЗДН, включени в състава на НСПЗДН-В състава на Националния съвет се включват министърът на вътрешните работи, министърът на труда и социалната политика, министърът на здравеопазването, министърът на образованието и науката, министърът на младежта и спорта, председателят на Държавната агенция за закрила на детето, изпълнителният директор на Агенцията за социално подпомагане, изпълнителният директор на Агенцията за качеството на социалните услуги и изпълнителният директор на Националното сдружение на общините в Република България;

5. Дирекциите „Социално подпомагане”;

6. Омбудсман на Република България;

7. Националното сдружение на общините в Република България (НСОРБ);

8. Органите на местното самоуправление и местната администрация;

9. Юридически лица, регистрирани по (ЗТРРЮЛНЦ), които осъществяват дейност в областта на превенцията и защитата от домашно насилие по реда на този закон- поради динамиката на обществените отношения броят на лицата не може да бъде определен.

10. Районни съдилища, които разглеждат дела във връзка с домашното насилие – 113 броя;

11. Окръжни съдилища, които разглеждат дела във връзка с домашното насилие- 28 броя;

12. Прокуратурата на Република България;

13. Националното бюро за правна помощ – НБПП;

14. Адвокати, които водят дела относно домашното насилие- техният брой е динамичен и не може да се определи.

3. Анализ на разходи и ползи

- Раходи

Със законопроекта се предвижда в срок до 31 март на съответната година Министерският съвет да приема Национална програма за превенция и защита от

домашно насилие за предстоящия тригодишен период, като средствата за финансиране на изпълнението на задълженията по нея ще се определят на базата на средносрочни тригодишни финансови прогнози, изготвени от съответните министерства, имащи ангажменти към изпълнението на дейности от програмата.

По този начин ще се осигури по-адекватно планиране и изпълнение на дейностите, заложи в програмата, а от друга страна, ще се гарантира устойчивост на изпълнението им и също така ще се гарантира дългосрочната грижа за пострадалите от домашно насилие.

Съгласно законопроекта със Закона за държавния бюджет на Република България за съответната година по бюджета на Министерския съвет ще се определят средства за финансиране на проекти на юридически лица, които осъществяват дейност по превенция и защита от домашното насилие, при условие че те осъществяват дейности по ЗЗДН.

Ползи: Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия:

- Разширяване на кръга на лицата, имащи право на защита по реда на ЗЗДН;
- Разширяване на кръга на мерките за защита и определяне на ефективни мерки, както спрямо пострадалите лица, така и спрямо извършителите;
- Улесняване на достъпа до правосъдие;
- Разширяване на кръга на лицата, които могат да инициират образуване на производство пред съда по издаване на заповед за защита;
- Регламентиране на възможност за предоставяне на безплатна правна помощ за пострадалите лица;
- Разширяване на програмите за превенция и защита и на специализирани услуги, осигуряващи защита, помощ и подкрепа на лица, пострадали от домашното насилие или в риск;
- Оптимизиране и усъвършенстване на съдебното производство за налагане на мерки за защита от домашното насилие в посока на бързина, ефективно правоприлагане и създаване на гаранции за защита на интереса на пострадалите лица;
- Създаване на механизъм срещу злоупотреби със ЗЗДН.
- Създаване на национален орган за координация, мониторинг и оценка на политиките и мерките за предотвратяване на домашното насилие и подобряване на взаимодействието между различните държавни органи и организациите, които имат отношение към проблема;

- Създаване на координационен механизъм, който да предвиди ясни правила за действие и координация между компетентните органи и организации, като по този начин се гарантира надеждна, навременна и адекватна защита на лицата, претърпели насилие;
- Създаване и поддържане на национална информационна система за случаите на домашно насилие;
- Изпълнение на препоръките на контролните и мониторингови механизми по конвенции на ООН в областта на правата на човека и имащи отношение към проблемите на насилието над жени, и в частност домашното насилие.

С предложените изменения ще се постигнат формулираните цели като:

- Се осигури бърза, ефективна и адекватна защита и подкрепа на пострадалите от домашно насилие лица или лица в риск и ще гарантира упражняване на превантивно и възпиращо действие върху извършителя на насилието.
- Се осигури изпълнение на международните стандарти в тази област, включително на препоръки на Европейската комисия и на различни контролни и мониторингови механизми по конвенции на ООН в областта на правата на човека и имащи отношение към проблемите на насилието над жени, и в частност - домашното насилие.

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия: Не се предвиждат негативни въздействия.

4. Административна тежест и структурни промени

Проектът не регулира предоставянето на административни услуги и не въвежда нови задължения за физическите и юридическите лица и в този смисъл няма отношение към административната тежест за физическите и юридическите лица.

5. Въздействие върху нормативната база

Не се предвижда въздействие върху нормативната база.

6. Равно третиране от държавата и балансирано демографско развитие

Предложението не засяга спазването на принципа на равенство съгласно българското законодателство и за равното третиране от държавата на българите и българските граждани, живеещи извън страната.

Не се очакват негативни въздействия на предложението върху балансираното демографско развитие, включително върху темповете на намаляване на броя на населението, динамиката на миграционните потоци и ограничаването на броя на емигриращите българи.

Вносител:

Горан Митков
Стою Стев
Катина Калевска
Михаил Калевска

✓ Дошко Борис
Зиславска-Ганасова

Ванко Сабур
Истор Кочев
Радостин Василев
Искрен Милев
Иванко Мирев
Мария Димитров
Йордан Терзиев
Христо Даскалов
Венеция Негова-Андреев
Таняна Сутанова
Кристина Ангел
Калин Ивков
Георги Станев
Нема Димитрова
Андрей Гюров
Мирослав Иванов
Кристина Петрова
Иван Гюров
Петар Курев
Хенриета Симеонова
Ваняна Велюва
Андрей Ценов
Димитар Кирево
Иванко Штев
Андрей Милев
Иванко Милев
Антоний Милев

Тоси Шемков
Евгений Захаров
Росица Кирова
Димитар Кирова
Рад Кочев
Ралица Тодорова
Хенриета Сарева
Таняна Пехова
Илиана Негова
Иосифин Ангел
Илиана Георгиева
Александра Танева
Георги Крзиев
Мартина Харизанова
Мария Маринов
Младен Маринов
Рад Георгиев
Кристина Георгиева
Кристина Кочова
Иван Шемков
Нико Соликов
Евгений Алексеев
Александра Тодорова
Анна Алексеева
Иванко Негов
Кристина Кочова

Amesbury C. D. M. L.

U. B. M. F. M. L.